

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem v právní věci

žalobkyně: **T. J.**
bytem X.
zastoupena Mgr. Zuzanou Candigliota
advokátkou se sídlem Burešova 615/6, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 00 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 2. 2019, č. j. MPSV-2015/81659-924/11, sp.
zn. SZ/MPSV-2015/81659-921,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně Mgr. Zuzaně Candigliota **se přiznává** odměna za zastupování v řízení před krajským soudem ve výši 3 900 Kč, která bude vyplacena ve lhůtě 60 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Úřad práce České republiky – krajská pobočka ve Zlíně (dále jen „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 12. 4. 2013, č. j. MPSV-UP/590046/13/AIS-SSL, odňal žalobkyni příspěvek na péči dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“) od 1. 4. 2013. Dle zdravotního posudku okresní správy sociálního zabezpečení žalobkyně z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá 1 základní životní potřebu – osobní aktivity. Odvolání žalobkyně proti tomuto rozhodnutí žalovaný nejprve zamítl rozhodnutím ze dne 8. 8. 2013, č. j. MPSV-UM/8082/13/4S-ZLK. Žalovaný dospěl k závěru, že žalobkyně nezvládá také základní životní potřebu péči o zdraví, na posouzení stupně závislosti však tato skutečnost neměla vliv. Toto rozhodnutí žalovaného zrušil krajský soud rozsudkem ze dne 29. 8. 2014, č. j. 22 A 81/2013-43. Posudek komise žalovaného shledal neúplným a nepřesvědčivým, neboť v něm chybělo bližší zdůvodnění změny oproti předchozímu posouzení zvládání základních životních potřeb stravování a oblékání a obouvání, posudkový lékař OSSZ pouze přepsal výsledek sociálního šetření, a krajský soud taktéž shledal, že bylo na místě k jednání posudkové komise přizvat žalobkyni a její zákonnou zástupkyni. Kasační stížnost proti citovanému rozsudku zamítl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Ads 156/2014-28.
2. Žalovaný odvolání žalobkyně opětovně zamítl rozhodnutím ze dne 31. 3. 2015, č. j. MPSV-UM/2412/15/4S-ZLK. I toto rozhodnutí žalovaného krajský soud zrušil, a to rozsudkem ze dne 3. 5. 2017, č. j. 41 A 33/2015-58. Dospěl k závěru, že ani nový posudek o zdravotním stavu žalobkyně se náležitě nevypořádal s lékařskými zprávami ohledně zdravotního stavu žalobkyně a tím, zda žalobkyně zvládá základní životní potřeby. Posudek se zejména nevypořádal s problémy vyplývajícími z psychického onemocnění žalobkyně, a to zejména v oblasti komunikace a především orientace. Soud nepochybně, že žalobkyně je schopna běžné orientace sluchem i zrakem, s ohledem na své psychické problémy je schopna orientovat se tak, že dojde do školy i ze školy, do zájmových kroužků, za kamarádkami apod., ale měl za to, že posudková komise se nevypořádala s tím, zda je žalobkyně schopna se orientovat v přirozeném sociálním prostředí, orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Soud proto žalovanému uložil vypracovat nový posudek, který se vypořádá zejména se zvládáním či nezvládáním základních životních potřeb, a to hlavně v oblasti orientace a komunikace. Soud se zároveň vyjádřil v tom směru, že by bylo vhodné provést nové důkladné sociální šetření v přirozeném sociálním prostředí s ohledem zejména na zdravotní stav žalobkyně a její problémy v oblasti psychické.
3. Žalovaný znovu zamítl odvolání žalobkyně nyní napadeným rozhodnutím, přičemž i na základě nově vyhotoveného zdravotního posudku na svých předchozích závěrech setrval.

II. Žaloba

4. Žalobkyně namítá, že žalovaný nerefletoval již vydaná soudní rozhodnutí ve věci. Žalovaný nepřihlédl k tvrzeným skutečnostem a na základě provedených důkazů dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním. Dosud zjištěný skutkový stav neobstojí. Žalovaný s ohledem na zdravotní stav žalobkyně zužuje znění zákona. Nedbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem, zde zájmem na ochraně zdravotně postižených a naplnění mezinárodních úmluv o nápomoci těmto osobám. Rozhodnutí žalovaného neposkytuje ochranu zdravotně postiženého a nezabezpečuje mu péči, což je smyslem příspěvku na péči.
5. Žalobkyně s ohledem na svoji neurovývojovou poruchu potvrzenou diagnózou poruchy autistického spektra v kombinaci s ADHD a na ataky nemoci nemůže zvládat základní životní potřeby. Rozhodnutí žalovaného se zakládá na posudkových závěrech, které žalovaný neposuzoval jednotlivě, ale pouze je doplňoval. Nemohl je proto posoudit objektivně. Žalobkyni tím upřel právo na spravedlivé a objektivní posouzení zdravotního stavu. Žalovaný nehodnotil posudkové závěry v souladu s § 25 zákona o sociálních službách, protože v řízení o odvolání nevyužil jiné podklady než posouzení posudkovou komisí lékařské posudkové služby. Jde o dávku, která se váže k sociálním schopnostem sebeobsluhy a životních potřeb, které sice mají mít primárně podklad ve zdravotním stavu, ale bez znalosti sociálních schopností osoby nelze dovozovat vliv lékařské diagnózy na závislost osoby na péči jiné osoby. Současně posudkové závěry nereflektují posudkové hodnocení prvoinstančního orgánu.
6. Jednotlivé nezvládnuté základní životní potřeby rozhodné pro posouzení dávky nebyly hodnoceny v souladu se závěry lékařských zpráv a ani se závěry lékařských šetření. Posudková komise své závěry dostatečně nepodložila a neodůvodnila. Žalovaný pak také nezvládnutí rozhodných základních životních potřeb nehodnotil v souladu se závěry posudkové komise. Zhodnocení jednotlivých potřeb se rozchází v posudcích a ve výroku rozhodnutí žalovaného.
7. Žalobkyně se domáhá, aby jí žalovaný na základě její diagnózy zpětně potvrdil II. stupeň závislosti od 1. 5. 2008 do 1. 9. 2016, kdy nastoupila ke studiu na střední škole. Z důvodu odebrání příspěvku na péči nemohla s matkou situaci řešit jinak než jejím bydlením na internátu.

III. Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný uvedl, že nerozumí tvrzení žalobkyně o neobjektivnosti posudkových závěrů. Ze třetího posudku je zjevné, že jeho závěry podporují mnohé lékařské nálezy. Žalobkyně se navíc nedostavila na jednání posudkové komise. Přitom ji posudková komise pozvala v době školních prázdnin, protože předtím vyjádřila svou nelibost nad tím, že by jinak musela meškat ve vyučování. Žalovaný už objektivněji a vstřícněji ve věci posouzení zdravotního stavu žalobkyně postupovat nemohl. Žalovaný své rozhodnutí podepřel nejen posudky posudkové komise, ale také dalšími podklady (např. výsledky sociálního šetření) a vlastními zjištěními. Veškeré podklady dal do souvislosti a konkrétně na ně odkazoval.
9. Pokud žalobkyně odkazuje na chybějící reflexi rozhodnutí OSSZ v posudku, pak žalovaný připomíná, že shodně s posudkovou komisí shledal, že žalobkyně není osobou závislou na pomoci jiné osoby. Dřívějšímu posudku OSSZ, který uznával žalobkyni za závislou

osobu, skončila v lednu 2013 platnost. Jestliže žalobkyně namítá rozpor posudku posudkové komise a výroku rozhodnutí žalovaného, neuvádí, v čem přesně se liší.

10. Žalovaný zdůrazňuje, že tvrzení žalobkyně o nezvládání určitých potřeb je v přímém rozporu s jejím prokazatelným způsobem života a fyzickými i psychickými možnostmi. Z podkladů (zejména třetího posudku) plyne, že si sama nakoupí, sama se nají, bydlí v jiném městě na internátu, kde studuje jazykovou školu s výtečným prospěchem a kam sama dojíždí, má kamarády a nemá omezení, která by ji činila nesoběstačnou. Ve shodě s posudkovou komisí žalovaný zdůrazňuje, že např. namítaná neschopnost orientace a komunikace by vylučovala studium na jazykovém gymnáziu, nadto v cizím městě. Žalobkyně byla také na individuálním studijním pobytu v Anglii. Sama tam cestovala, komunikovala s lidmi, seznamovala se, řešila neobvyklé situace či se sama stravovala. Dosahuje vynikajících výsledků pod tlakem, o čemž svědčí i výsledky z jazykové soutěže.

IV. Replika žalobkyně a doplnění žaloby

11. Žalobkyně v replice vyjádřila svůj nesouhlas, že by třetí posudek vycházel ze zjištění zdravotního stavu a jeho funkčních důsledků, o němž by nebyly důvodné pochybnosti. Jde zejména o doložené a potvrzené diagnózy ADHD a poruchy autistického spektra, které mají podstatný vliv na zvládání základních životních potřeb, zejména orientace, komunikace, ale i stravování, oblékání a dále péči o zdraví a osobní aktivity. Žalobkyně odkazuje na odborný názor, podle kterého může být autismus komorbiditou ADHD. Zdůrazňuje, že porucha PAS je jednou z nejzávažnějších poruch dětského mentálního vývoje a jedná se o vrozenou, nevyléčitelnou poruchu některých mozkových funkcí. Duševní vývoj dítěte je díky tomuto handicapu trvale narušen hlavně v oblasti komunikace, sociální interakce a představitosti – diagnostická triáda.
12. Žalobkyně nesouhlasí se závěrem žalovaného, že je orientovaná správně ve všech kvalitách, je schopna se správně orientovat v přirozeném sociálním prostředí a v obvyklých sociálních situacích a přirozeně v nich reagovat. Žalobkyně cituje konkrétní pasáže jednotlivých lékařských zpráv a namítá, že se vzájemně doplňují a ukazují jednoznačně na symptomy spojené s diagnózou PAS-AS. Při vyšetření v roce 2015 posudková komise žalovaného poukázala správně také na některé symptomy diagnózy PAS, avšak celkový posudkový závěr je v rozporu se závěry vyšetření na klinické logopedii v Brně u Mgr. Č., které proběhlo pouze o 3-4 měsíce později a kde paní logopedka na základě svých znalostí doporučila provést další vyšetření tzv. diferenciální diagnostiku.
13. Jak žalovaný tak posudkový lékař mají zcela mylný názor, že poruchy autistického spektra nemají dopad na péči o vlastní osobu a soběstačnost, orientaci v běžném životě a prostředí. To žalobkyně dokládá odkazy na informace a příběhy na konkrétních webových stránkách, podle nichž je většina dětí s AS velmi citlivá. Mnoho dětí s AS má problém s chápáním a řízením vlastních emocí (např. situace, kdy některý z hráčů podvádí, aniž by si toho všiml učitel či asistent nebo jen prostý fakt, že tým nezvítězil, může odstartovat emoční zhroucení). Dítě potom křičí, brečí, někdy přitom leží na zemi nebo naopak fyzicky napadá spolužáky. Jedná se o neurologickou reakci, kdy dítě nemá situaci pod kontrolou. Přitom takový záchvat může mít vliv na schopnost spolupracovat po celý zbytek dne. Proto je nutné těmto situacím předcházet.

14. Ze sociálního šetření provedeného OOSA Ostrava dne 21. 6. 2017 vyplývá, že problém je v případě, kdy nastane nečekaná situace (neplánovaná), což žalobkyni zneklidní, rozčílí, znervózní, v tom případě reaguje nepřiměřeně, někdy až agresivně, musí být uklidněna spolubydlíci, častěji však vychovatelkou. Poté se zcela zklidní, chová se, jako by k ničemu nedošlo. Jedná se o neurologickou reakci. Po takto prodělaném záchvatu žalobkyni zákonná zástupkyně z jednání posudkové komise žalovaného omluvila a souhlasila, aby bylo jednáno v nepřítomnosti žalobkyně, přestože byl termín jednání o jarních prázdninách. Ze zápisu o porušení řádu Domova mládeže Střední školy teleinformatiky vyplývá, že personál domova mládeže od šetření provedeného v roce 2017 podstatně změnil názor na soužití žalobkyně s ostatními spolubydlíci a schopnosti žalobkyně stran sebeobsluhy a samostatnosti.
15. Žalovaný nepostřehl, že sociální šetření provedené dne 21. 6. 2017 na internátě potvrzuje tvrzení matky žalobkyně při sociálním šetření provedeném dne 24. 1. 2013. Závěry o zvládání základní životní potřeby orientace, komunikace a sebeobsluhy se rozcházejí s názory několika odborných lékařů, založených nepochybně na moderních poznatcích lékařské vědy. Žalovaný uvádí, že posudková komise výslovně uvedla, že porucha sociální komunikace je uznána v rámci mimořádné péče při osobních aktivitách. S tím žalobkyně nesouhlasí, neboť z vyšetření a diagnózy PAS-AS vyplývá, že žalobkyně nerozumí přenesenému významu slov, doslovně respektuje psaná pravidla apod. Schopnost zvládat základní životní potřeby se dotýká jak oblasti komunikace, tak následně i oblasti osobní aktivity. Žalobkyně nesouhlasí také s tím, že žalovaný postupoval v celém řízení objektivně a vstřícně, vzhledem k celé délce řízení a jeho zcela laickým závěrům. Žalovaný při prováděném šetření na internátu v Ostravě 21. 6. 2017 nesdělil matce žalobkyně ani personálu internátu přesný čas. Žalobkyně se šetření nezúčastnila, neboť měla být odvolána z vyučování a z tohoto důvodu proběhl také jeden z autistických záchvatů. Žalobkyně také upozorňuje na zhoršení rodinné finanční situace v roce 2013 a problémy se společným soužitím rodiny v místě bydliště žalobkyně.
16. Poté, co krajský soud žalobkyni ustanovil zástupkyni, ustanovená zástupkyně žalobu doplnila. Zdůrazňuje, že v řízení nebyl objektivně zjištěn zdravotní stav žalobkyně, a to zejm. v období od 1. 4. 2013 (odejmutí příspěvku na péči) až do 1. 9. 2016 (nástup žalobkyně na střední školu). Je přitom zcela nepochybné, že žalobkyně měla projevy onemocnění PAS – Aspergerova syndromu již od dětství, tj. též v době od odejmutí příspěvku na péči ze dne 1. 4. 2013 až do nástupu na střední školu dne 1. 9. 2016.
17. Dle výsledku lékařské zprávy MUDr. K. ze dne 24. 1. 2013 měla žalobkyně problém s orientací i v běžných sociálních událostech. I z psychologického vyšetření Mgr. S. ze dne 9. 2. 2017 vyplývá, že žalobkyně výrazně selhává v posuzování sociálních situací za současného oslabení schopnosti sociálního úsudku (tj. oslabení schopnosti orientace podle neverbálních signálů a myšlenkových souvislostí), což má za následek obtíže v bezpečném porozumění a orientaci v sociálních situacích. Žalobkyně dále trpí úzkostnými tendencemi, těžko zvládá i mírné zátěže a má sklon k nekontrolovatelným reakcím a náladovosti (krajně až k agresii). Problém s orientací v sociálních situacích vyplývá i z výsledku sociální diagnostiky Speciálně pedagogického centra ze dne 14. 6. 2017.
18. K potřebě komunikace žalobkyně uvádí, že kvůli vrozené vývojové vadě měla již od mala problém se zhoršenou výslovností. Z psychologického vyšetření Mgr. S. ze dne 9. 2. 2017

vyplývá, že má žalobkyně problém s přesným významem slov, a tím pádem i s chápáním obsahu přijímaných a sdělovaných zpráv, což je také důsledkem poruchy autistického spektra.

19. Z posouzení stupně závislosti OSSZ Kroměříž ze dne 9. 3. 2011 vyplývá, že žalobkyně potřebuje z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu mj. pomoc při podávání a porcování stravy. Z výsledku sociální diagnostiky Speciálně pedagogického centra ze dne 14. 6. 2017 vyplývá, že žalobkyně lpí na jednotvárnosti a nemá ráda změny. Toto se ve svém důsledku projevuje i ve vybíravosti v jídle. Ze stejné sociální diagnostiky vyplývá, že si žalobkyně neumí sama nalít nápoj nebo jej přenést z místa na místo, je neobratná a z nezjištěných důvodů si odmítá ukrojit krajíc chleba, ačkoli si obecně dokáže již připravenou stravu sama naporcovat na menší kusy. Argumentace žalovaného neomezením hybnosti horních končetin je proto lichá. Žalovaný dále neuvedl, z jakých jiných důvodů žalobkyně již nepotřebuje pomoc při porcování a podávání stravy, jak se původně uvádělo v odkazovaném posudku OSSZ.
20. Ze stejných podkladů vyplývá, že žalobkyně má problém rozeznat levou a pravou, s vrstvením oblečení a obecně problém se přiměřeně obléknout vzhledem k počasí. Tyto úkony zvládá pouze pod dohledem a s pomocí matky.
21. Z výsledku posouzení stupně závislosti OSSZ Kroměříž ze dne 9. 3. 2011 vyplývá, že žalobkyně měla v době posuzování problém s udržováním tělesné hygieny, zejm. pak s koupáním nebo sprchováním, péčí o ústa, vlasy a nehty. Argumentaci žalovaného, že se v daném případě jedná o běžný dohled rodiče nad zdravým dítětem ve srovnatelném věku, žalobkyně odmítá a má za to, že je to naopak důsledkem nepříznivého zdravotního stavu.
22. Žalovaný dle žalobkyně pochybil tím, že se při posuzování závislosti nelogicky nezabýval kombinací poruch centrální nervové soustavy, kdy bylo žalobkyni diagnostikováno ADHD a PAS – Aspergerův syndrom. V tomto ohledu se tak jedná o podobný případ, na který Nejvyšší správní soud reagoval ve svém rozsudku ze dne 11. 12. 2014, č. j. 10 Ads 160/2014-48, dle něhož je pochybením, pokud správní orgány nezohlední a neprověří podezření na poruchu autistického spektra. Ačkoli byla v nynější věci řada lékařských posudků, zpráv apod. vyhotovena až po nástupu na střední školu, většina stanovených zdravotních poruch a výsledků těchto zpráv je přiřaditelná i pro projednávané období od 1. 4. 2013 až do 1. 9. 2016. žalobkyně má za to, že v době docházky na základní školu byla zcela odkázána na péči svojí matky.
23. Žalobkyně dodává, že v případě PAS – Aspergerova syndromu se jedná o proměnlivou diagnózu, která nemá ani jednoznačný začátek, ani určitý konec. Nadprůměrný intelekt a vysoká slovní zásoba pak nejsou pro pacienty s touto diagnózou ojedinělé, to však nevyvrací fakt, že tito pacienti přesnému významu používaných slov často nerozumějí a mají tak problém s určením jejich přesného významu.
24. Žalobkyně závěrem upozorňuje na celou řadu nesrovnalostí mezi závěry posudkové komise žalovaného oproti závěrům lékařských zpráv a posudků dodaných z její strany, aniž by tyto rozdíly ve výsledcích byly ze strany žalovaného blíže zdůvodněny. Navrhuje proto, aby soud napadené rozhodnutí i prvostupňové rozhodnutí úřadu práce zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

V. Jednání před krajským soudem

25. Zástupce žalobkyně při jednání shrnul obsah žaloby. Nad jeho rámec doplnil, že sociálního šetření dne 21. 6. 2017 na internátě nebyla přítomna tehdejší zákonná zástupkyně žalobkyně, která o jeho konání nebyla ani vyrozuměna, což představuje vadu postupu žalovaného. Z tohoto šetření nadto vyplývá, že na internátě měla žalobkyně problémy se soužitím s ostatními. Zdůrazňuje, že rozhodné období pro posouzení závislosti žalobkyně zahrnuje zejména období od roku 2013 do nástupu na střední školu, tedy od 12 do 15 let věku žalobkyně, sociální šetření na internátu proto není pro toto posouzení rozhodující. Žalobkyně byla na studijním pobytu a dosahuje při studiu výborných výsledků, tato skutečnost je ovšem často spjata s poruchami autistického spektra, což nevylučuje problémy dotčených osob v ostatních oblastech života. Žalobkyně má problémy odtrhnout se od svého tématu, chápat satiru, jiné významy slov atd. Žalovaný zdůrazňuje, že žalobkyně nezvládá pouze nepředvídatelné či neobvyklé situace, nicméně žalobkyně má za to, že se nereaguje přiměřeně ani v běžných situacích. U osob s poruchami autistického spektra je vnímání běžnosti situace odlišné – mohou reagovat nepřiměřeně i v situacích, které zdravý člověk považuje za běžné.
26. V průběhu jednání soud provedl některé žalobkyní navržené důkazy – shrnul podstatný obsah Zápisu z porušení řádu Domova mládeže Střední školy teleinformatiky ze dne 28. 1. 2019, zabýval se také obsahem čestného prohlášení matky žalobkyně ze dne 15. 4. 2021, zprávy spolku Za sklem o.s. o spolupráci s rodinou žalobkyně ze dne 27. 4. 2021 a zprávy Azylového domu pro ženy a matky s dětmi o.p.s. o spolupráci s rodinou žalobkyně ze dne 26. 4. 2021. Soud provedl i důkazy navrhované žalovaným, tj. zprávou o pobytu žalobkyně na jazykovém kurzu ve Velké Británii v roce 2017 a informaci o úspěchu žalobkyně v mezigymnaziální překladatelské soutěži. Soud naopak neprovedl důkaz emailem žalobkyně ze dne 8. 1. 2019 a zápisem z případové konference ze dne 10. 3. 2017, v nichž žádné pro věc podstatné informace obsaženy nejsou. Nedatovaný článek z časopisu Vlasta se vůbec netýká žalobkyně.

VI. Posouzení věci krajským soudem

27. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
28. Žaloba **není důvodná**.
29. Předpokladem pro vznik nároku na příspěvek na péči je závislost žadatele na pomoci jiné osoby při zvládání základních životních potřeb dle § 7 odst. 2 a § 8 zákona o sociálních službách. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách *pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu*. Podle odst. 6 téhož ustanovení *bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis*. Tímto předpisem je vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „prováděcí vyhláška“). Podle § 1 odst. 1 této vyhlášky *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce*. Podrobná kritéria pro posuzování schopnosti zvládat základní

životní potřeby tedy obsahuje příloha č. 1 prováděcí vyhlášky. *Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat (§ 2a prováděcí vyhlášky).*

30. Stupeň závislosti osoby obligatorně posuzuje posudkový lékař, resp. v odvolacím řízení posudková komise žalovaného. Posudek ve věci příspěvku na péči musí být úplný, jednoznačný a přesvědčivý. Posudkový lékař se musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaná osoba namítá, a vyjádřit se k její schopnosti zvládat aktivity vyjmenované u jednotlivých životních potřeb v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky a své úvahy opřít o dostatečně zjištěný skutkový stav. Posudek je rozhodujícím důkazem v řízení o přiznání příspěvku na péči, pokud nevzbuzuje pochyby o své celistvosti a přesvědčivosti a neexistují jiné důkazy, které jeho správnost zpochybňují (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2014, č. j. 3 Ads 77/2013-22, ze dne 30. 7. 2015, č. j. 9 Ads 35/2015-44, ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015-27, ze dne 29. 8. 2016, č. j. 4 Ads 100/2016-25). Posudkový závěr musí být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý a srozumitelný i pro správní soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti. Soud ověřuje, zda posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí je úplný a přesvědčivý ve výše uvedeném smyslu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2017, č. j. 8 Ads 136/2017-35). Výsledek hodnocení posudkové komise musí podle povahy onemocnění, které je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, odrážet rozsah fyzických, smyslových duševních či mentálních schopností posuzované osoby.
31. Krajský soud zdůrazňuje, že při hodnocení je podstatný funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat vyjmenované základní životní potřeby, nikoliv samotná lékařská diagnóza. Právě v tomto směru musí být závěry posudkových lékařů přesvědčivě odůvodněné.
32. Jak je patrné ze shora uvedené rekapitulace, je žaloba v nynější věci poměrně rozsáhlá a žalobní argumentace je obsažena ve třech samostatných podáních. Původní žaloba je koncipována značně obecně a žalobkyně se v ní domáhá zpětného potvrzení II. stupně závislosti od 1. 5. 2008 do 1. 9. 2016, kdy nastoupila ke studiu na střední škole. V replice žalobkyně poukazuje zejména na pochybení žalovaného v dalším řízení po posledním zrušujícím rozsudku krajského soudu. Již konkrétně uvádí, na zvládání kterých základních životních potřeb má její nepříznivý zdravotní stav negativní vliv a z kterých skutečností tak dovozuje. V doplnění žaloby se ustanovená zástupkyně žalobkyně zabývá zejména obdobím od odejmutí příspěvku na péči dne 1. 4. 2013 až do nástupu na střední školu dne 1. 9. 2016, tedy do doby ukončení povinné školní docházky, kdy měla být žalobkyně zcela závislá na své matce.
33. Prvotní žaloba je svou obecností na hranici projednatelnosti. Žalobkyně obecně namítá mnohačetná pochybení žalovaného, aniž by však specifikovala, která část napadeného rozhodnutí nereflektuje zrušující rozsudky, ke kterým skutečností žalovaný opomněl přihlédnout, kterými úvahami zužuje znění zákona, co žalobkyně rozumí tím, že žalovaný neposuzoval posudkové závěry jednotlivě, ale pouze je doplňoval, čím posudkové závěry nereflektují posudkové hodnocení prvoinstančního orgánu, v čem spočívá tvrzený nesoulad napadeného rozhodnutí se závěry posudkové komise atd. Žalovaný v dalším

řízení doplnil spisový materiál kromě nového posudku o záznam ze sociálního šetření ze dne 21. 6. 2017 provedeného v Domově mládeže Střední školy teleinformatiky („internát“, kde žalobkyně v průběhu studia na gymnáziu pobývala), záznam ze sociálního šetření ze dne 3. 7. 2017 v místě bydliště žalobkyně a zprávu a doporučení školského poradenského zařízení ze dne 13. 6. 2017, posudková komise se těmito podklady, stejně jako dostupnou zdravotní dokumentací, zabývala. Není tedy zřejmé, kam míří námitka, že žalovaný nevyužil jiné podklady než posouzení posudkovou komisí lékařské posudkové služby či nezkoumal sociální schopnosti žalobkyně. Stejně tak je nejasná souvislost odebrání příspěvku na péči a bydlení žalobkyně na internátu. Obecné námitky uplatněné v prvotním podání žalobkyně proto soud shledal nedůvodnými a ve stejné míře obecnosti uvádí, že z ničeho nevyplývá, že by se žalovaný dopustil vytýkaných pochybení.

34. Dle napadeného rozhodnutí i zdravotního posudku ze dne 14. 3. 2018 se posudková komise zabývala zdravotním stavem žalobkyně v období od 1. 1. 2013 do data vydání předchozího zrušujícího rozsudku 3. 5. 2017. Jen na okraj krajský soud poznamenává, že nemůže jakkoliv zasahovat do rozhodnutí úřadu práce, která předcházela rozhodnutí z roku 2013, kterým byl žalobkyni příspěvek na péči odňat. To znamená, že zpětného potvrzení stupně závislosti od roku 2008 se žalobkyně v tomto řízení domoci nemůže. Uvedené časové vymezení v napadeném rozhodnutí žalobkyně v žalobě výslovně nenapadá ani nenamítá, že by po 3. 5. 2017 došlo k relevantnímu zhoršení jejího zdravotního stavu. Krajský soud proto bude respektovat toto časové ohraničení. To samozřejmě neznamená, že by nebylo možné zohlednit i podklady vzniklé po 3. 5. 2017, které zdravotní stav žalobkyně ve shora vymezeném období hodnotí.
35. Zdravotní stav žalobkyně se tedy posuzuje za období více než 4 let, což taktéž nelze pominout. Schopnost zvládat základní životní potřeby se totiž zásadně hodnotí v relaci ke zdravé osobě stejného věku. V tomto je třeba zohlednit i dobu vzniku jednotlivých lékařských zpráv. V případě nezletilých dochází u všech osob (zdravých i těch, jejichž zdravotní stav je nepříznivý) k biologickému a psychosociálnímu vývoji. Je tedy nasnadě, že míra soběstačnosti nebo, jinými slovy, závislosti při zvládání základních životních potřeb zejména na přiměřené péči rodičů bude jiná u dítěte ve věku 11 let (věk žalobkyně k 1. 1. 2013) a u dospívajícího člověka ve věku 16 let (věk žalobkyně k 3. 5. 2017).
36. Příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s vlivem na zvládání základních životních potřeb byl v posuzovaném období u žalobkyně zejména stav po plastické operaci vrozené vývojové vady – kompletního rozštěpu rtu, porucha aktivity a pozornosti (ADHD) a Aspergerův syndrom diagnostikovaný v únoru roku 2017. Posudková komise tyto diagnózy ve svém posudku zohlednila.
37. Krajský soud předesílá, že v případě poruch autistického spektra (PAS), mezi které se řadí také Aspergerův syndrom, je obecně posouzení zvládání základních životních potřeb komplikovanější než v případě zjevného a objektivně měřitelného fyzického postižení. S uvedeným onemocněním jsou spojeny potíže v sociální interakci a sociálním chování, komunikaci a ve způsobu chování a aktivity (tzv. autistická triáda). Při posuzování zvládání základních životních potřeb je u dotčených osob třeba klást důraz i na výstupy ze sociálního šetření a zprávy o běžném chování posuzovaného. Zároveň je rozumné zohlednit i režimová opatření související např. typicky se zachováním určitého zažitého a

vyžadovaného uspořádání, jež je důležitým faktorem pro osoby s postižením autistického spektra.

38. Na druhou stranu je dle krajského soudu nutné posuzovat jednotlivé případy individuálně, diagnóza poruch autistického spektra jistě sama o sobě neznamená, že dotčená osoba je závislá na pomoci jiné osoby dle zákona o sociálních službách. Ve skutečnosti jistě existuje široká škála projevů daného onemocnění od obecně soběstačných osob, které se projevují sociálně neobratně nebo mají neobvyklé zájmy, po osoby, které prakticky nejsou schopny s okolím komunikovat a v tomto ohledu jsou plně odkázány na pomoc jiných. Jinými slovy, samotná diagnóza Aspergerova syndromu (i v kombinaci s diagnózou poruch pozornosti) neimplikuje nezvládání základních životních potřeb.
39. Tato skutečnost zároveň oslabuje vypovídací schopnost obecných informací o tom, jak se uvedený zdravotní stav obvykle projevuje, třebaže se jedná o informace získané vědeckými metodami. U konkrétní osoby nelze uznat nezvládání základních životních potřeb na základě argumentace zkušeností jiných pečujících osob o jiné dítě s poruchou autistického spektra, neboť, jak již bylo řečeno, stejná diagnóza se u různých osob může projevovat a pravidelně také projevuje rozdílně. Toto soud předeseílá k četným odkazům žalobkyně na odborné informace o poruchách autistického spektra a důkaznímu návrhu nedatovaným rozhovorem z časopisu Vlasta, v němž zpovídána osoba popisuje svou zkušenost s péčí o dítě s uvedenou diagnózou.
40. Krajský soud dále doplňuje, že v nynější věci jde již o třetí odvolací rozhodnutí žalovaného, předchozí dvě rozhodnutí byla krajským soudem zrušena a věc byla vrácena se závazným právním názorem žalovanému. V takovém případě je povinností krajského soudu zabývat se zejména tím, zda žalovaný napravil vytýkaná pochybení a jeho nové rozhodnutí vyhovuje zákonným nárokům. Jednotlivá rozhodnutí je nezbytné porovnávat v jejich chronologické posloupnosti s ohledem na vývoj věci, tzn. zejména doplňování důkazních materiálů. V rovině konkrétní je nutné zabývat se přesnými důvody, pro které krajský soud předchozí rozhodnutí žalovaného zrušil ve vztahu k jednotlivým důkazním materiálům. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2014, č. j. 6 Ads 83/2014-80).
41. Jak již bylo shora uvedeno, v prvním zrušujícím rozsudku krajský soud posudku žalovaného vytkl, že v něm chybělo bližší zdůvodnění změny oproti předchozímu posouzení zvládání základních životních potřeb stravování a oblékání a obouvání, posudkový lékař OSSZ pouze přepsal výsledek sociálního šetření, a krajský soud taktéž shledal, že bylo na místě k jednání posudkové komise přizvat žalobkyni a její zákonnou zástupkyni. K tomu nyní krajský soud uvádí, že vytýkaná pochybení posudková komise napravila již v předchozím posudku ze dne 13. 1. 2015 (který není součástí správního spisu v nynější věci, krajský soud si jej ovšem od žalovaného vyžádal, neboť považoval za důležité se s jeho obsahem seznámit). Žalobkyně i její tehdejší zákonná zástupkyně byly jednání posudkové osobně přítomny, posudek není pouhým opisem výsledků sociálního šetření. K rozdílnému výsledku oproti předchozímu posouzení lékařem OSSZ (posouzení zdravotního stavu v roce 2012, na které žalobkyně odkázala v odvolání) posudková komise uvedla, že tento lékař neodůvodnil, na základě jakých medicínských skutečností dospěl k uznání II. stupně závislosti a z jakých vycházel kritérií, neboť zdravotní stav žalobkyně se vývojem, postupem času a lékařskou péčí spíše zlepšoval. Posudkem lékaře OSSZ ze dne

15. 5. 2012 byla míra nepříznivého zdravotního stavu nadhodnocena. Ostatně, ve druhém zrušujícím rozsudku již krajský soud žalovanému obdobná pochybení nevytkl.

42. Dle druhého zrušujícího rozsudku krajského soudu se posudková komise zejména nevypořádala s problémy vyplývajícími z psychického onemocnění žalobkyně, a to zejména v oblasti komunikace a především orientace – schopnosti žalobkyně orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Žalovaný proto měl vypracovat nový posudek, který se vypořádá zejména se zvládáním či nezvládáním základních životních potřeb orientace a komunikace s tím, že by bylo vhodné provést nové důkladné sociální šetření v přirozeném sociálním prostředí s ohledem zejména na problémy žalobkyně v oblasti psychické.
43. Jak již bylo shora uvedeno, žalovaný provedl sociální šetření dne 21. 6. 2017 na internátě, kde žalobkyně pobývala, a dne 3. 7. 2017 v místě bydliště žalobkyně, obstaral též zprávu a doporučení školského poradenského zařízení ze dne 13. 6. 2017. Žalovaný nebyl zavázán k tomu, aby i u nového jednání posudkové komise zajistil přítomnost žalobkyně. Žalobkyně i její zákonná zástupkyně byly nicméně k jednání přizvány (s ohledem na školní docházku v době jarních prázdnin). Dle obsahu posudku poté zákonná zástupkyně žalobkyni z jednání omluvila a souhlasila, aby probíhalo v její nepřítomnosti, neboť byla toho názoru, že předchozí vyšetření je dostačující. Zvládáním základních životních potřeb orientace a komunikace s ohledem na psychické obtíže žalobkyně se posudková komise zabývala na str. 9 – 11 posudku ze dne 14. 3. 2018. I nedostatky vytýkané druhým zrušujícím rozsudkem tedy žalovaný oproti posudku ze dne 13. 1. 2015 odstranil. Krajský soud se proto dále zabýval obsahovou stránkou posudkových závěrů, které jsou rozhodujícím podkladem nyní napadeného rozhodnutí.
44. Dle vyšetření posudkové komise ze dne 13. 1. 2015 byla žalobkyně orientovaná všemi směry správně, kontakt navazovala spontánně, mnohomluvná, velká slovní zásoba, řeč narušena vývojovou vadou (rozštěpem), ale srozumitelná, vyhýbavý oční kontakt, motorika přiměřená, pozornost udržela. Posudková komise dále v nynějším posudku ze dne 14. 3. 2018 uvádí, že intelektové schopnosti žalobkyně jsou v horním pásu průměru. Projevuje se PAS – hyperkinetická porucha – porucha aktivity a pozornosti. Psychologické a psychiatrické vyšetření u žalobkyně částečně prokazují poruchy sociální interakce, poruchu komunikace a omezené stereotypní chování a zájmy. Tyto poruchy nemají dopad na péči o vlastní osobu a soběstačnost, orientaci v běžném životě a prostředí. Pomoc, péče a dohled jsou nezbytné v oblasti usměrňování chování, péče o zdraví, osobních a vzdělávacích aktivit a sociálního začlenění. Žalobkyně je schopna se správně orientovat v přirozeném sociálním prostředí a v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Orientace v nečekaných situacích a nečekaných změnách není dle posudkové komise posudkově rozhodná. To, že je žalobkyně zbrklá a někdy rychle mluví, což má za následek zhoršení artikulace, neznamená potřebu mimořádné péče v oblasti orientace a komunikace, výslovnost je srozumitelná, bohatá slovní zásoba. Porucha komunikace by vylučovala studium na jazykovém gymnáziu. Duševní kompetence žalobkyně jsou dostatečné k orientaci a komunikaci přiměřeně věku, vzdělání a sociálnímu prostředí, což také prokazují opakovaná sociální šetření (i za přítomnosti vedoucí a vychovatelky na internátě, které mají možnost žalobkyni sledovat v delším časovém období) a osobní vyšetření žalobkyně posudkovou komisí. U žalobkyně se dle posudkové komise nejedná o stav, kdy

je třeba žalobkyni poskytovat každodenně péči navíc, podstatně většího rozsahu, intenzity nebo náročnosti.

45. Sociální šetření na internátě dne 21. 6. 2017 proběhlo bez přítomnosti žalobkyně, která se odmítla dostavit, resp. odejít z výuky výtvarné výchovy, jelikož si potřebovala dokončit výkres. Byla přítomna vedoucí internátu Mgr. S. a vychovatelka paní F. Dle záznamu ze šetření žalobkyni neposkytuje péči žádná fyzická osoba. Žalobkyně se orientuje v přirozeném sociálním prostředí, sama jezdí do školy, sama jezdí domů, při návštěvě matky ji doprovází na nádraží, sama chodí nakupovat, orientuje se v obvyklých situacích. Když nastane nečekaná situace, žalobkyně zneklidní, rozčílí se, reaguje nepřiměřeně až agresivně, musí být uklidněna spolubydlíci nebo vychovatelkou. Poté se zcela zklidní a chová se, jako by k ničemu nedošlo. Při nástupu na internát byla komunikace horší, žalobkyně nenavazovala oční kontakt a řeč méně srozumitelná, ale domluvila se. Oční kontakt nyní navazuje s vychovatelkou a spolubydlíci. Řeč je plynulá, odpovědi adekvátní, k tématu, má bohatou slovní zásobu, dokáže argumentovat. Stává se, že hned nechápe dvojsmysly (např. vtip). Žalobkyně si sama chystá snídani, uvaří čaj, nají se sama příborem, sama se obuje i obleče, i když je pomalejší. Ráda o sebe dbá ve smyslu líčení a úpravy zevnějšku. Tělesnou hygienu sama zvládá. Žalobkyně patří mezi nejlepší studenty, škola je pro ni vším, studuje angličtinu a francouzštinu. Pokud ve školních záležitostech není vše podle jejího plánu nebo by měla opustit školu v době vyučování, je nervózní až agresivní, musí být uklidněna. Žalobkyně má úzký vztah s matkou (hodně si k matce dovolí, často ji i peskuje), denně si několik hodin telefonují. Kamarády nemá, straní se kolektivu, je v kontaktu pouze se spolubydlíci, se kterými ale nemá dobré vztahy, časté konflikty z nepřiměřených reakcí žalobkyně. Konflikty řeší vychovatelka. Žalobkyně nemá zájmy, po příchodu ze školy jde nakupovat do supermarketu nebo dělá činnosti související se školou. V některých činnostech je pomalejší (oblékání, obouvání, tělesná hygiena), ale je samostatná. Je samostatnější než při nástupu na internát, kdy potřebovala pomoc a dohled spolubydlících.
46. Sociálního šetření dne 3. 7. 2017 v místě bydliště byla přítomna žalobkyně, její matka a sociální pracovnice. Dle sociální pracovnice rodina řeší spory se starou tetou, s níž sdílají kuchyni. Popisuje se, že žalobkyně nezvládá nečekané situace, změny, stresové situace. Během školního roku byla ubytována na internátě, kam dojížděla hromadnými dopravními prostředky a vracela se samostatně. Orientuje se ve škole, v internátě, chodí nakupovat. Doma chodí s kamarádkou ven, většinou na nedaleké hřiště, kde si povídají. Žalobkyně komunikuje za pomoci bohaté slovní zásoby, výslovnost je narušená, ale řeč je srozumitelná, odpovídá adekvátně. Za prázdniny není ráda, raději by byla ve škole. V budoucnu chce být učitelkou angličtiny, chtěla by jet do Velké Británie, aby se pořádně naučila řeč, pak tam chce vzít i mamku. Dle matky si žalobkyně sama jídlo nenachystá, jestliže je přerušena nebo posunuta doba jídla, nepojí. Od 8. třídy na základní škole už chodila na obědy ve škole. Ke stravování na internátě žalobkyně sdělila, že někdy si v Albertu koupí nezdravé potraviny (např. instantní polévky), snídani si nestihá nachystat, mamka jí o víkendu upeče trvanlivou buchtu a ona to jí třeba celý týden, ve škole mají obědy, tam se dá najíst. Dle matky nadále nezvládá oblékání, avšak dle sociálního šetření je schopna se sama obléct a obout, oblékání nepřikládá význam, má nicméně své oblíbené věci. Tělesnou hygienu zvládá samostatně, ale zákonná zástupkyně sdělila, že v době odnětí příspěvku na péči bylo nutné připomínat. Při šetření byla žalobkyně upravená, učesaná,

nalakované nehty. Žalobkyně ráda maluje, čte, má v místě bydliště kamarádku, udržuje se spolužáky kontakt přes PC, sdělila, že „*ve třídě jsou tak 4 klidné spolužačky, se kterými se dá bavit*“.

47. Dle zprávy a doporučení školského poradenského zařízení ze dne 13. 6. 2017 má žalobkyně v domácím prostředí někdy afekty, chce po matce, aby pracovala (nedostatek financí). Ve škole má vhodné chování k dospělým osobám, respektuje pokyny. Ve třídě je ve skupince 4 klidných dívek, chápe pojem kamarádství. Ve výuce si neřekne o pomoc, raději se poradí se spolužáky, někdy nechápe otázku a odpoví špatně. Chce být učitelkou angličtiny. Vyjadřuje se kriticky k chování vyšetřujícího („*Proč se mnou mluvíte jako s dítětem?*“). Umí používat mobil, sama jezdí MHD, sama si zajde na nákup. Během vyšetření má skloněnou hlavu („*Já se na lidi nedívám*“), citové reakce často impulsivní, nestálé, je náladová, co na srdci, to na jazyku. Má výbornou slovní zásobu, jistě by výhledově mohla být žurnalistka či překladatelka. Osnovy střední školy zvládá bez individuálního plánu a úlev s výborným prospěchem, nezvládá tělesnou výchovu a rýsování, nemá výraznější výchovné problémy. Doporučuje se individuální přístup, pomalejší tempo, diskrétní kontrola pedagoga a na žádost matky úlevy pro tělesnou výchovu.
48. Krajský soud takto relativně obsáhle shrnul zjištění vyplývající z nově doložených podkladů z několika důvodů. Jak již bylo řečeno, v případě poruch autistického spektra se symptomatika a projevy těchto poruch u různých osob výrazně liší, a je proto nutný individualizovaný přístup a zároveň obecně nabývají na významu informace o běžném dlouhodobém chování posuzovaného v jeho přirozeném sociálním prostředí. V tomto směru také krajský soud v předchozím zrušujícím rozsudku zavázal žalovaného k doplnění skutkových zjištění a odůvodnění posudku zejména pro účely posouzení základních životních potřeb orientace a komunikace.
49. Žalovaný dle krajského soudu v novém posudku závaznému právnímu názoru krajského soudu dostal a vytýkaná pochybení odstranil, přičemž jeho závěry jsou i po obsahové stránce pro krajský soud přesvědčivé. Pokud žalobkyně v průběhu jednání upozorňuje, že těžiště posouzení se nachází v minulosti předcházející sociálnímu šetření, tedy před nástupem žalobkyně na střední školu, ze zdravotního posudku vyplývá, že posudková komise zohlednila také dostupné lékařské zprávy z tohoto období. Sociální šetření ve vzdálené minulosti samozřejmě z povahy věci provést nelze, to nicméně samo o sobě důvodem zrušení napadeného rozhodnutí být nemůže.
50. V doplnění žaloby žalobkyně uvádí, že závěr o zvládání základních životních potřeb orientace, komunikace a sebeobsluhy je v rozporu s poznatky moderní vědy a názory ošetřujících lékařů i nálezů z vyšetření posudkové komise z roku 2015. Poté bez dalšího upřesnění cituje výňatky z celkem 12 lékařských a jiných zpráv od roku 2012 do roku 2018. Pokud by měl krajský soud stručně shrnout zjištění těchto zpráv, která se dotýkají zvládání základních životních potřeb, jedná se o obtíže vztahující se k základní životní potřebě orientace. Zprávy uvádějí, že žalobkyně se hůře orientuje v běžných sociálních situacích, dělá jí problém dochvilnost, v projevu i myšlení spíše infantilní, lpí na pravidlech. Atypie v sociální interakci – vyhýbá se očnímu kontaktu, narušená mimika, gesta, porozumění nonverbálních signálů, horší srozumitelnost řeči. Žalobkyně má úzkostné tendence, nižší frustrační toleranci, je náladová, má úzký okruh zájmů, úzký

okruh kamarádů. Na druhou stranu tytéž výňatky z lékařských zpráv uvádějí, že žalobkyně je schopna aktivně vést dialog, potíže v porozumění řeči nepozorovány, verbálně se bohatě projevuje, má tendence držet se svého tématu. Ve škole má vhodné chování k dospělým osobám, respektuje pokyny, chápe pojem kamarádství.

51. Žalovaný nezpochybňuje (a nečiní tak ani krajský soud), že zdravotní stav žalobkyně je dlouhodobě nepříznivý a jeho důsledkem jsou určité problémy v mezilidských vztazích a nepřiměřené reakce zejména v nečekaných a stresových situacích. Uvedené zprávy však dle krajského soudu neprokazují, že žalobkyně není schopna základní životní potřeby orientace a komunikace samostatně zvládat v přijatelném standardu, tj. že by pro takové zvládání základních životních potřeb žalobkyně byla odkázána na každodenní pomoc jiné osoby. Co se týče sebeobsluhy, zákon tento pojem nepoužívá. Z dostupných podkladů však nevyplývají ani zdravotní omezení, která by vedla k nezvládnutí základních životních potřeb, které lze pod rozsah tohoto pojmu podřadit.
52. Tato zjištění nevyvrací ani dokumenty předložené soudu v průběhu jednání, jejichž obsahem se soud zabýval. Dle prohlášení matky žalobkyně nezvládá žádnou ze základních životních potřeb a měla by být uznána závislou v nejtěžším IV. stupni závislosti, což již na první pohled odporuje lékařským zjištěním i posouzení krajského soudu v předchozím zrušujícím rozsudku. Ve vyjádření se dále uvádí, že projevy PAS se začaly projevovat od cca 3. ročníku střední školy, což opět kontrastuje s vyjádřením žalobkyně v průběhu jednání před krajským soudem, kde středem pozornosti činí naopak období předcházející studiu na střední škole. Vyjádření matky žalobkyně proto krajský soud ve světle lékařských nálezů a výsledků sociálního šetření provedeného nezávislými osobami vyhodnotil jako nedůvěryhodné. Námitka uplatněná v průběhu jednání před soudem, totiž že matka žalobkyně nebyla vyrozuměna o konání sociálního šetření na internátu dne 21. 6. 2017, nemá předobraz v žádné ze včas uplatněných žalobních námitek a soud se jí proto blíže nezabýval.
53. Co se týče ostatních dvou dokumentů předložených v průběhu jednání, třebaže jsou vypracovány jinými subjekty, po obsahové stránce z větší části opět odráží subjektivní vyjádření matky žalobkyně, která je klientkou těchto neziskových organizací. Vyplývá z nich, že žalobkyně v současné době (tedy v době po dosažení zletilosti) odmítá nabízenou logopedickou a terapeutickou péči a dotčené osoby přichází do kontaktu se žalobkyní pouze výjimečně a komunikují víceméně s matkou žalobkyně. Ani tyto zprávy proto nejsou dle krajského soudu zjištěný skutkový stav způsobilé zpochybnit.
54. K jednotlivým sporným základním životním potřebám poté krajský soud uvádí následující. Za schopnost zvládat základní životní potřebu orientace se považuje stav, kdy osoba je schopna *poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, mít přiměřené duševní kompetence, orientovat se osobou, časem a místem, orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat*. Krajský soud má ze shora uvedeného za nepochybné, že žalobkyně není smyslově omezena, má nadprůměrné duševní kompetence, orientuje se osobou, časem, místem i v přirozeném sociálním prostředí (ve škole, na internátě, ve městě, v místě bydliště atd.). Nepříznivý zdravotní stav žalobkyni omezuje ve schopnosti orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat – v těchto situacích se žalobkyně hůře orientuje a hůře porozumí nonverbálním signálům. V obvyklých situacích však žalobkyně dle podkladové dokumentace reaguje

v zásadě přiměřeně, problémy nastávají až v nečekaných a stresových situacích nebo ve společenském styku a dlouhodobých vztazích s jinými osobami (nepřiměřené reakce v uvedených situacích, úzký okruh blízkých osob a aktivit). Obvyklost situace je přitom dle krajského soudu třeba hodnotit objektivně, tj. referenčním rámcem je zdravá osoba stejného věku. V oblastech života, které žalobkyně považuje za významné (tj. vzdělání a vytyčený profesní cíl spojený s oborem, v němž má nadprůměrné nadání) je žalobkyně podle všeho schopna jednat adekvátně, respektovat autority i se začlenit do kolektivu. Z dokumentů doložených při jednání vyplývá, že žalobkyně nadále pokračuje ve studiu na Univerzitě Palackého v Olomouci. Ani přes uvedené výchovné problémy či poruchy chování (které se projevily při pobytu žalobkyně na internátě) proto krajský soud neshledal, že by žalobkyně nebyla schopna orientovat se v obvyklých situacích a na obvyklé každodenní situace také adekvátně reagovat.

55. Ve shodě s žalovaným krajský soud upozorňuje i na skutečnost, že žalobkyně v roce 2017 absolvovala sama dvoutýdenní jazykový kurz v cizím prostředí v cizí zemi, kde aktivně komunikovala s ostatními a účastnila se vzdělávacích i volnočasových aktivit. Třebaže při jednání žalobkyně sdělila, že v průběhu tohoto pobytu byla v telefonickém kontaktu s matkou a okolí bylo upozorněno na zdravotní stav žalobkyně, z ničeho nevyplývá, že by jí byla poskytována každodenní péče při zvládání základních životních potřeb.
56. Krajský soud nehodlá nastíněné obtíže žalobkyně jakkoliv zlehčovat. Podstatné ovšem je, že příspěvek na péči dle zákona o sociálních službách slouží jako dávka osobám, které potřebují ke zvládání základních životních potřeb alespoň v přijatelném standardu každodenní pomoc osoby blízké, asistenta sociální péče, nebo poskytovatele sociálních služeb tak, aby závislé osobě alespoň zčásti kompenzovala náklady spojené se zajištěním této každodenní péče. Není tedy dávkou, která má finančně zajistit každou osobu, která vykazuje ve zvládání základních životních potřeb oproti zdravým osobám určité nedostatky, ani finančně zajistit její blízké.
57. Dle krajského soudu nebyla žádným z podkladů rozhodnutí relevantně zpochybněna schopnost žalobkyně zvládat základní životní potřebu komunikace. Za zvládání základní životní potřeby komunikace se dle prováděcí vyhlášky považuje stav, kdy osoba je schopna *vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a porozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, používat běžné komunikační prostředky*. Prováděcí vyhláška tedy komunikací rozumí zejména fyzickou, smyslovou a duševní kompetenci vyjádřit se srozumitelně mluvenou řečí a naopak mluvené řeči porozumět (v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení), pochopit význam sdělené a psané informace a informaci sdělit a krátce napsat, a dále vnímat obsah základních zvuků a obrazových signálů a používat běžné komunikační prostředky.
58. Co se týče fyzických omezení, má žalobkyně dle lékařských a jiných zpráv v důsledku rozštěpu horší výslovnost. Všechny zprávy však shodně hovoří o tom, že řeč žalobkyně je srozumitelná, přičemž v průběhu času docházelo i v tomto ohledu vývojem a lékařskou i chirurgickou péčí k setrvalému zlepšování zdravotního stavu.

59. Žalobkyně je nadprůměrně inteligentní, výborný student, má bohatou slovní zásobu a je schopna vést rozhovor a argumentovat k tématu. Všechny tyto skutečnosti svědčí o tom, že žalobkyně je schopna porozumět obsahu mluveného a psaného slova a jeho prostřednictvím se vyjádřit. Ostatně, o tom dle krajského soudu svědčí i zaujetí žalobkyně cizími jazyky, včetně úspěchu v meziškolní překladatelské soutěži (překlad básně nebo jiného útvaru přitom dle krajského soudu není obecně mechanickou činností, je při něm třeba prokázat také tvůrčí schopnosti a jazykový cit). Nevyšly najevo ani žádné problémy žalobkyně v porozumění základním zvukům a obrazovým signálům či v používání běžných komunikačních prostředků. Telefon a počítač žalobkyně aktivně používá.
60. Problémy v oblasti mezilidských vztahů, orientace v sociálních situacích či adekvátní reakce na sociální podněty se pro účely zvládání základní životní potřeby komunikace zásadně nezohledňují. Tyto kompetence jsou zejména součástí aktivit základních životních potřeb orientace a osobních aktivit.
61. Dle krajského soudu z doložených podkladů nevyplývá ani to, že by žalobkyně samostatně nezvládala aktivity základní životní potřeby stravování. Přitom se soud zabýval také dokumenty, na které odkazuje ustanovená zástupkyně žalobkyně v doplnění žaloby. Co se týče sociální diagnostiky Speciálně pedagogického centra ze dne 14. 6. 2017 (pozn. soudu: patrně myšleno ze dne 13. 6. 2017), ta skutečně popisuje, že žalobkyně lpí na jednotvárnosti a nemá ráda změny. Ani případná vybíravost v jídle či preference některých potravin však dle krajského soudu nezvládání této základní životní potřeby neimplikuje. Další tvrzení žalobkyně, totiž, že si neumí sama nalít nápoj nebo jej přenést z místa na místo, je neobratná a z nezjištěných důvodů si odmítá ukrojit krajíc chleba, ačkoli si obecně dokáže již připravenou stravu sama naporcovat na menší kusy, v citované zprávě vůbec není obsaženo. Naopak, výsledky obou sociálních šetření i další podklady tyto závěry v podstatě vylučují.
62. Pokud se dále odkazuje na posudek OSSZ ze dne 9. 3. 2011, v něm posudkový lékař dospěl k závěru, že žalobkyně potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při úkonu péče o vlastní osobu „podávání a porcování stravy“ dle předchozí právní úpravy. Jedná se však o posouzení, které odráží názor posudkového lékaře v období předcházejícím nyní posuzovanou dobu o téměř dva roky, a nadto ani není blíže odůvodněn. V době hodnocení posudkovým lékařem žalobkyně čerstvě dovršila 10 let, i z tohoto důvodu s ohledem na předpokládaný biologický a psychosociální vývoj dle krajského soudu nejsou tyto závěry způsobilé nynější hodnocení posudkové komise žalovaného zásadním způsobem zpochybnit. To platí tím spíše v situaci, kdy v letech 2011 – 2012 byl zdravotní stav žalobkyně dle správního spisu minimálně pětkrát posuzován posudkovými lékaři OSSZ a žalovaného, a to s diametrálně odlišnými závěry (od uznání II. stupně závislosti až po závěr, že žalobkyně není závislá na pomoci jiné osoby dle zákona o sociálních službách). S rozdílným posouzením různých posudkových lékařů v průběhu času se posudková komise žalovaného vypořádala na str. 14 svého posudku.
63. Tyto úvahy se přiměřeně uplatní i při hodnocení zvládání dalších namítaných potřeb, u nichž se ustanovená zástupkyně žalobkyně odkazuje na citovaný posudek lékaře OSSZ z roku 2011. Relevantní obtíže při zvládání těchto dalších základních životních potřeb (kromě orientace a komunikace, o nichž bylo pojednáno výše) novější zdravotní dokumentace od roku 2013 nezmiňuje. Ze sociálního šetření vyplývá, že ve zvládání těchto

potřeb je žalobkyně oproti vrstevníkům pomalejší, tj. potřebuje více času, nicméně je samostatná. Ostatně, ani krajský soud ve svém předchozím zrušujícím rozsudku žádná pochybení stran hodnocení těchto zbývajících sporných základních životních potřeb žalovanému nevytkl. Ze zpráv ze sociálního šetření (zejména ze zprávy z internátu) pak krajskému soudu plyne, že v průběhu času se kompetence žalobkyně v oblasti soběstačnosti zvyšují.

64. To se týká jak schopnosti žalobkyně při oblékání rozeznat levou a pravou stranu, správně vrstvit a vybrat přiměřené oblečení, tak její schopnosti vykonávat tělesnou hygienu. Ačkoliv v důsledku nerovnoměrného tělesného a rozumového vývoje i rozdílným výchovným působením různých rodičů se u jednotlivých dětí míra jejich samostatnosti liší, nepokládá krajský soud za nijak neobvyklé, že dítě ve věku 10 let ještě zpravidla jistou míru dohledu rodičů při oblékání a udržování tělesné hygieny potřebuje. Ze zdravotního posudku lékaře OSSZ ze dne 9. 3. 2011 nelze seznat, na základě kterých skutečností dospěl k závěru, že u žalobkyně potřeba péče tuto míru překračuje. To nicméně (zejména v případě posuzování nezletilých dětí) neznamená, že by do budoucna byly správní orgány tímto hodnocením lékaře OSSZ vázány a nemohly s odstupem téměř dvou let učinit rozdílná zjištění a odůvodnit je.
65. Není pravda, jak tvrdí žalobkyně, že by se posudková komise zcela nelogicky nezabývala kombinací poruch ADHD a Aspergerova syndromu. Posudková komise se jimi zabývala na str. 10 svého posudku, hodnotila, jak se projevují u žalobkyně (porucha sociální interakce, porucha komunikace a omezené a stereotypní chování a zájmy) a hodnotila též dopad těchto poruch na péči o vlastní osobu a soběstačnost, včetně orientace v běžném životě a sociálním prostředí.
66. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2014, č. j. 10 Ads 160/2014-48, žalobkyně uvádí, že je pochybením, pokud správní orgány nezohlední a neprověří podezření na poruchu autistického spektra. K takovému pochybení však v nynějším případě nedošlo. Posudková komise žalovaného měla k dispozici záznamy z psychologického vyšetření, které poukazují na diagnózu poruch autistického spektra, a jak již bylo řečeno, touto diagnózou se zabývala i v hodnotící části posudku.
67. Obecně lze souhlasit s tím, že nadprůměrný intelekt a vysoká slovní zásoba u osob s touto diagnózou ještě neznamená, že daná osoba je schopna zvládat základní životní potřeby. Právě z těchto důvodů ovšem krajský soud v předchozím zrušujícím rozsudku zavázal žalovaného, aby v dalším řízení za účelem spolehlivého zjištění skutkového stavu provedl důkladné sociální šetření v přirozeném prostředí žalobkyně a vyhodnotil jeho výsledky, což koresponduje i s doporučením Nejvyššího správního soudu v žalobkyní odkazovaném rozsudku ze dne 11. 12. 2014, č. j. 10 Ads 160/2014-48. Této povinnosti žalovaný v dalším řízení dostál.
68. Závěrečná námitka, v níž žalobkyně namítá celou řadu nesrovnalostí mezi závěry posudkové komise žalovaného oproti lékařským zprávám dodaným žalobkyní a neobjektivní posouzení zdravotního stavu, svou mírou obecnosti odpovídá prvotnímu podání žalobkyně. Je proto možné odkázat na vše shora řečené s tím, že krajský soud tato pochybení nezjistil.

69. Krajský soud proto dospěl k závěru, že žalovaný v řízení, které předcházelo vydání napadeného rozhodnutí, odstranil nedostatky vytýkané předchozími zrušujícími rozsudky krajského soudu. Posudkový závěr i po obsahové stránce splňuje požadavky úplnosti a přesvědčivosti, je dostatečně odůvodněn a toto odůvodnění má oporu v doložené lékařské a jiné dokumentaci, včetně výsledků sociálního šetření v přirozeném prostředí žalobkyně. Uplatněné žalobní námitky proto krajský soud neshledal důvodnými.

VII. Závěr a náklady řízení

70. Krajský soud z výše uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nebyla v řízení úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).
71. Ustanovené zástupkyni žalobkyně Mgr. Zuzaně Candigliota krajský soud přiznal odměnu dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu. Odměna zástupkyni náleží za tři úkony právní služby, kterými jsou převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby a účast na jednání před soudem (§ 11 odst. 1 písm. a), d) a g) ve spojení s § 7 bodem 3. a § 9 odst. 2 advokátního tarifu]. Za každý úkon právní služby náleží zástupkyni mimosmluvní odměna ve výši 1 000 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč. Celkem tedy zástupkyni žalobkyně náleží částka 3 900 Kč. Zástupkyně žalobkyně nedoložila, že by byla plátcem DPH a žádné další náklady neuplatnila. Uvedená částka bude ustanovené zástupkyni vyplacena ve lhůtě 60 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 28. dubna 2021

Mgr. Filip Skřivan, v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje: B. Z.